

IX. Kansankirjaston ja lukusalin hallitus.

Kansankirjaston ja lukusalin hallituksen Valtuustolle antama kertomus vuodelta 1906 on lukuunottamatta taululitteitä seuraava:

Päälaitoksessa Rikhardinkadun N:o 3 on kirjasto vuonna 1906 ollut yleisölle avoinna joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina (huhtikuun 13 p.), juhannusaattona, jouluaattona ja -päivänä sekä kesäkuun 1—15 p. välisenä aikana, jolloin se oli suljettuna silloin suoritettavan kirjavaraston tarkastuksen tähden; suljettuna oli kirjasto samoin kaikkina sunnuntaipäivinä kesäkuukausina (kesäkuu—elokuu). Jokapäiväinen lainausaika on ollut sama kuin edellisinä vuosina: arkipäivinä kirjaston ruotsalaisessa osastossa klo 1—3 sekä 5—8 i. p., suomalaisessa osastossa 5—8 i. p., sunnuntai- ja juhlapäivinä kummassakin osastossa klo 4—7 i. p. Yhteensä pidettiin kirjastoa vuoden kuluessa auki 335 päivänä, vuonna 1905—308 päivänä, jolloin se kesäkuukausina oli yleisön käytettävissä ainoastaan kolmena päivänä viikossa.

Söörnäisten haaraosastossa on kirjasto, joka Valtuuston kesäkuun 14 päivänä myöntämän lisämäärärahan avustamana syyskuun 1 päivänä sai muuttaa uuteen, melkoisesti laajennettuun huoneustoon, tammi—toukuu-kuussa sekä syys—jouluu-kuussa ollut yleisön käytettävissä klo 6—9 i. p. kaikkina arkipäivinä paitsi keskiviikkoisin, sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä klo 4—7 i. p.; kesä—elokuussa pidettiin kirjastoa, tavan mukaan kesäisin, avoinna ainoastaan tiistaina, torstaina ja lauantaina klo 6—9 i. p.; tarkastuksen tähden oli se suljettuna kesäkuun 1—15 p. Suljettuna oli kirjasto samoin pitkänäperjantaina, juhannusaattona (lauantaina), jouluaattona ja -päivänä. Lainauspäivien luku oli vuoden kuluessa 263; vuonna 1905 — 269.

Töölön haaraosastossa on kirjastoa pidetty auki samoina päivinä kuin päälaitoksessa, kesällä (kesä—elokuussa) kuitenkin vain keskiviikkoisin

ja lauantaisin. Tarkastusta varten oli kirjasto suljettuna kesäkuun 1—8 p. Lainausaika on koko vuoden ollut sama: klo 5—7 i. p. Linauspäivien luku oli 293 (edellisenä vuonna 288).

Annettujen kirjalainojen lukumäärä on vuoden 1906 kuluessa sekä päälaitoksessa että haaraosastoissa jonkun verran lisääntynyt, edelliseen vuoteen verraten. Pääkirjastosta annettiin vuoden kuluessa 129,801 lainaa, vuonna 1905—123,484, Söörnäisten haaraosastosta 23,774, vuonna 1905—21,366, Töölön haaraosastosta 4,041 lainaa, vuonna 1905—3,917. Yhteensä nousi kirjalainojen luku kaikissa laitoksissa 157,616, vuonna 1905—148,767. Keskimäärin oli lainoja lainauspäivää kohti päälaitoksessa 387, Söörnäisten haaraosastossa 90, Töölön haaraosastossa 14, yhteensä 491; vastaavat luvut vuodelta 1905 ovat: 401,79, 14: 494. — Lainoista maksettiin *pääkirjastossa* 79,044:stä (vuonna 1905: 80,443:sta) kerralta, jota vastoin 46,130 (vuonna 1905: 38,788) annettiin puolivuositilauksesta ja 4,627 (vuonna 1905: 4,253) kuukausitilauksesta; *Söörnäisten haaraosastossa* annettiin 16,229 (vuonna 1905: 14,599) lainaa kertamaksua vastaan, 6,914 (vuonna 1905: 6,286) puolivuositilauksesta ja 631 (vuonna 1905: 481) kuukausitilauksesta; *Töölön haaraosastossa* 3,237 (vuonna 1905: 3,047) lainaa kertamaksua vastaan, 658 (vuonna 1905: 775) puolivuosi- ja 146 (vuonna 1905: 95) kuukausitilauksesta; yhteensä maksettiin siis *kaikissa laitoksissa* 98,510 (vuonna 1905: 98,089) lainasta kultakin kerralta, jotavastoin 53,702 (vuonna 1905: 45,849) lainaa annettiin puolivuositilauksesta ja 5,404 (vuonna 1905: 4,829) kuukausitilauksesta. — Lainatuista kirjoista oli *pääkirjastossa* 82,711 (63,72 %) ruotsalaisia ja 47,090 (36,28 %) suomalaisia; *Söörnäisten haaraosastossa* 7,885 (33,17 %) ruotsalaisia ja 15,889 (66,83 %) suomalaisia; *Töölön haaraosastossa* 1,962 (48,55 %) ruotsalaisia ja 2,079 (51,45 %) suomalaisia; *yhteensä* 92,558 (58,72 %) ruotsalaisia ja 65,058 (41,28 %) suomalaisia. Vastaavat luvut vuodelta 1905 ovat: *pääkirjastossa* 77,427 (62,70 %) ruotsalaisia ja 46,057 (37,30 %) suomalaisia kirjoja; *Söörnäisten haaraosastossa* 6,622 (30,99 %) ruotsalaisia ja 14,744 (69,01 %) suomalaisia; *Töölön haaraosastossa* 1,669 (42,61 %) ruotsalaisia ja 2,248 (57,39 %) suomalaisia; yhteensä 85,718 (57,69 %) ruotsalaisia ja 63,049 (42,31 %) suomalaisia kirjoja. Yksityiskohtaiset tilastolliset taulut lainauksista seuraavat tätä kertomusta.

Laitoksesta vuonna 1906 annetuista lainoista ei ole 178 vielä palautettu, nimittäin pääkirjastosta 161, Söörnäisten haaraosastosta 12 ja Töölön haaraosastosta 5.

Kirjavarastossa vuonna 1906 tapahtuneet muutokset käyvät selville seuraavasta taulusta:

Osasto	Lukumäärä nidoksia				
	Tammik. 1 p. 1906	Poistetut 1906	Tullut lisään 1906	Lisäys 1906	Tammik. 1 p. 1907
Suomalainen....	14,661	361	1,107	746	15,407
Ruotsalainen ...	22,287	468	1,257	789	23,076
Yhteensä	39,948	829	2,364	1,535	38,483

Lahjoilla ovat laitosta muistaneet lääkintöneuvoksetar L. Florin ja Valtion kirjallisuuspalkintojen jakolautakunta.

Painosta on 1906 vuoden kuluessa julkaistu ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo, joka sisältää pääkirjastoon vuonna 1905 hankitut kirjat, sekä uusi luettelo kaikesta pääkirjaston lainausosastossa olevasta ruotsalaisesta kirjallisuudesta; viimeksimainitussa luettelossa, joka käsittää 348 sivua 8:o, on asialuettelo.

Tulot lainausliikkeestä olivat seuraavat:

	Pääkirjasto		Söörnäisten haaraosasto		Töölön haaraosasto		Yhteensä	
	<i>Syf.</i>	<i>7^{lks}</i>	<i>Syf.</i>	<i>7^{lks}</i>	<i>Syf.</i>	<i>7^{lks}</i>	<i>Syf.</i>	<i>7^{lks}</i>
Tammikuussa	770	80	135	—	27	25	933	05
Helmikuussa	641	05	125	95	24	05	791	05
Maaliskuussa	788	45	156	55	31	30	676	30
Huhtikuussa	636	75	95	65	20	25	752	65
Toukokuussa	538	55	77	65	15	80	632	—
Kesäkuussa	278	20	35	35	4	25	317	80
Heinäkuussa	382	55	91	60	6	65	480	80
Elokuussa	444	55	69	80	6	30	520	65
Syyskuussa	677	10	99	45	22	30	798	85
Lokakuussa	729	85	121	20	18	85	869	90
Marraskuussa	745	70	126	40	19	10	891	20
Joulukuussa	687	65	126	15	17	80	831	60
Yhteensä	7,321	20	1,260	75	213	90	8,795	85

Nämä summat jakautuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjasto			Söörnäisten haaraosasto			Töölön haaraosasto			Yhteensä		
	Luku	Smk.	psä	Luku	Smk.	psä	Luku	Smk.	psä	Luku	Smk.	psä
Lainat, maks. kerr.												
à 5 p.	79,044	13,952	20	16,229	811	45	3,237	161	85	98,510	4,925	50
Puolivuositulaukset												
à 1 mk.	1,471	1,471	—	172	172	—	17	17	—	1,660	1,660	—
Kuukausitulaukset à												
25 p.	464	116	—	80	20	—	11	2	75	555	138	75
Sakkoja, maks. à 50 p.	2,256	1,128	—	287	143	50	39	19	50	2,582	1,291	—
Ruots. luett. à 5 p.	38	1	90	—	—	—	—	—	—	38	1	90
» » à 10 p.	294	29	40	10	1	—	5	—	50	309	30	90
» » à 15 p.	13	1	95	64	9	60	—	—	—	77	11	55
» » à 25 p.	41	10	25	—	—	—	—	—	—	41	10	25
» » à 40 p.	16	6	40	—	—	—	—	—	—	16	6	40
» » à 50 p.	7	3	50	—	—	—	—	—	—	7	3	50
» » à 60 p.	71	42	60	—	—	—	—	—	—	71	42	60
» » à 1 mk.	62	62	—	—	—	—	—	—	—	62	62	—
Suom. » à 5 p.	380	19	—	—	—	—	—	—	—	380	19	—
» » à 10 p.	—	—	—	42	4	20	14	1	40	56	5	60
» » à 15 p.	—	—	—	110	16	50	—	—	—	110	16	50
» » à 25 p.	147	36	75	—	—	—	—	—	—	147	36	75
Sekalaista	—	440	25	—	82	50	—	10	90	—	533	65
Yhteensä	—	7,321	20	—	1,260	75	—	213	90	—	8,795	85

Vuonna 1905 olivat tulot lainausliikkeestä pääkirjastossa Smk 6,903: 75, Söörnäisten haaraosastossa Smk 1,145: 50, Töölön haaraosastossa Smk 197: 85; yhteensä Smk 8,247: 10.

Päälaitoksen *lukusalit* ovat vuonna 1906 olleet yleisön käytettävissä joka päivä, paitsi juhannusaattoa, juhannuspäivää, jouluaatto- ja joulupäivää; kuitenkin olivat lukusalit yläkerrassa kesäkuun 1—15 p. suljettuina silloin suoritettun kirjavaraston tarkastuksen tähden. Kuten edellisinä vuosina ovat alakerran lukusalit olleet avoinna k:lo 10 a. p. — 9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhla-aattoina klo 8:aan i. p.), lukusalit yläkerrassa k:lo 5—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhla-aattoina k:lo 4—8; kesäkuun 16 p:stä elokuun 31 p:ään joka päivä k:lo 5—8 i. p.). Sanomalehtisalissa on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävissä 23 ruotsalaista sano-

malehteä 44 kappaletta ja 26 suomalaista 46 kappaletta eli yhteensä 90 kappaletta, sekä 16 ruotsalaista ja 16 suomalaista aikakauskirjaa (1 kapp. kutakin); muissa lukusaleissa 56 ruotsalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä 63 kappaletta ja 51 suomalaista 67 kappaletta, 1 saksalainen, 1 englantilainen ja 1 norjalainen kuvitettu sanomalehti, (1 kapp. kutakin) ynnä 5 sekä suomalaisella että ruotsalaisella tekstillä varustettua aikakauskirjaa. Yhden kappaleen Hufvudstadsbladetia on ilmaiseksi antanut lukusaliin lehden julkaisija. — Lukumäärä käyntejä lukusaleissa on vuonna 1906 nousut noin 242,373, joista alakerran huoneustojen osalle tulee noin 153,010 käyntiä, yläkerran 89,363 käyntiä; keskimäärin on käyntien luku päivää kohti 424 ja 258, yhteensä 682. Vastaavat luvut vuodelta 1905 ovat: noin 226,449 käyntiä, joista noin 125,410 alakerran ja 101,039 yläkerran lukusaleissa; keskimäärä päivää kohti 347 ja 285, yhteensä 632. Taulu lukusaleissa käynneistä seuraa tätä kertomusta.

Söörnäisten haaraosaston lukusali on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävissä joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina, pääsiäisenä, juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, k:lo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä k:lo 8:aan i. p.). Siellä on ollut esillä 13 ruotsalaista sanomalehteä 19 kappaletta ja 18 suomalaista 28 kappaletta eli yhteensä 47 kappaletta. Sitäpaitsi on 44 aikakauslehteä ja lastenlehteä ollut esillä kirjastohuoneessa, joista 21 ruots. 25 kapp. ja 23 suom. 30 kapp.

Kokoussalia Söörnäisten haaraosastossa ovat vuonna 1906 maksuttomasti saaneet seuraavat yhdistykset ja seurat käyttää: Lasten pyhäkoulu (3 eri osastoa), Lasten raittiusseura, Toivon liitto, voimistelu- ja urheiluseura Kipinä, Hermannin nuorisoseuran laulukööri, Naisasialiitto Unionin Söörnäisten ompeluseura ja Konetyömiesten ammattiyhdistyksen 4:s osasto. Sitäpaitsi ovat muutamat Söörnäisten työmiesten sairasa- ja hautausapurenkaat pitäneet kokouksiansa siellä. Helsingin kaupungin ylemmät työväenopetuskurssit, sekä suomalaiset että ruotsalaiset, ovat myös kuluneena vuonna jatkuneet siellä. Kaikkina arkipäivinä on sali maksuttomasti ollut Söörnäisten kansanlastentarhan käytettävänä k:lo 2:een i. p. Illanviettoja ja juhlia, joko maksettavia tai maksuttomia, ovat sunnuntai-iltoina järjestäneet edellämainitut raittiusseurat sekä sen lisäksi »Arbetets vänner i Sörnäs», Helsingin nuorisoseura, N. M. K. Y. ja sen osasto Valkearisti sekä raittiusseurat Balder ja Koitto.

Sitäpaitsi on kuluneena vuonna kokoussalissa pidetty hartaushetkiä, yksityisiä esitelmiä ja yleisiä kokouksia.

Töölön ja Tehtaankadun N:o 36:n haaraosastossa ovat lukusalit olleet yleisön käytettävissä joka päivä, paitsi juhannusaatto-, juhannus-, jouluaatto- ja joulupäivänä, sanomalehtihuoneet k:llo 10—2 ja 4—9, aikakauslehtihuoneet k:llo 5—7 i. p. (Tehtaankadun varrella helmikuun puolivälistä k:llo 6—8 i. p.); kesä—elokuussa pidettiin kuitenkin aikakauslehtihuonetta Töölön haaraosastossa auki ainoastaan samoina päivinä kuin kirjastoa, s. o. keskiviikkoisin ja lauantaisin. Töölön haaraosastossa on sanomalehtihuoneissa 6 ruotsalaista lehteä ollut esillä 8, 7 suomalaista 9 eli yhteensä 17 kappaletta, aikakauslehtihuoneessa taas 8 ruotsalaista ja 9 suomalaista lastenlehteä ja aikakauskirjaa, yksi kappale kutakin. Tehtaankadun N:o 36 haaraosastossa ovat vastaavat numerot: 8 ruotsalaista ja 7 suomalaista lehteä yhteensä 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.); 12 ruotsalaista ja 13 suomalaista aikakaus- ja lastenlehteä, yksi kappale kutakin.

Laitoksen *hallitukseen* ovat vuonna 1906 kuuluneet ylitirehtööri Richard Sievers puheenjohtajana, prof. Fredr. Elfving ja prof. J. N. Reuter (varsinaisina jäseninä) sekä tohtori Albin Lönnbeck, prof. Kustavi Grotenfelt ja tohtori Yrjö Hirn (varajäseninä).

Laitoksen *henkilökunnassa* on vuoden kuluessa tapahtunut se ainoa muutos, että Söörnäisten haaraosaston vahtimestariksi vahtimestari G. A. Franstmanin jälkeen, joka lokakuun 1 päivänä luopui toimestaan, on otettu herra K. O. Kuhlberg. Äskenperustettuun vakinaiseen amanuenssintoimeen pääkirjaston suomalaisessa osastossa otettiin tammikuun 3 päivänä ylimääräinen amanuenssi neiti Fanny Vikman.»